

Tapolca

Településtörténet, várostörténet. A Tapolcai-medence ősidők óta lakott hely volt. Az újkórra, a Kr. e. V. évezredre datálhatók az első régészeti emlékek, az ún. dunántúli vonaldíszes kerámia kultúrájának jellegzetes tárgyai.

A rómaiak nyomait (sírok, épületek alapfalai) a városban és környékén több helyen megtalálták. Az utak nagy részét a rómaiak építették ki.

A honfoglaló magyarok 900-ban foglalták el Tapolcát, melynek környéke Vérbulcsú törzsének szállásterülete volt.

A város okleveles említésével először a XII. század végén, 1182-ben találkozunk Topulza néven. II. András 1217-körül Turul ispánnak adományozta Tapolcát, aki gazdaságának központját a tó partján alakította ki. Templom és földesúri kúria is épült itt. A XIV. század első éveiben a terület kegyúri joga a városlódi karthauziak birtokába került. 1378-ban Tapolcát már mezővárosként

emlegetik. Ekkor már minden bizonnyal vámhely volt és a királyi sókamara egyik központja. Esperesi székhely, tizedszedő központ és a nemesi vármegye közgyűléseinek egyik székhelye, a történelmi Zala megye keleti részének központja, törvényszéki hely. A török hódítás idején Tapolca az ütközőzónába került, mely során a lakosság fenyegetettsége folyamatos volt de teljesen soha sem néptelenedett el. A mohácsi csata után a közben várnak kiépült tapolcai birtokközpont a veszprémi püspökség tulajdonába jutott. A XVII. század közepén Széchenyi György püspök „szabad legényeket” telepített Tapolcára, újjáépíttette és kibővítette a várat.

A Rákóczi-szabadságharc idején felváltva került a két fél kezébe a város.

A reformkori fejlődés érezte hatását, az egyre gyarapodó népességgel együtt iparosok, kereskedők is települtek a városba, akik megalapozták és továbbfejlesztették a város gazdasági rangját.

A lakosság növekedése magával hozta a közoktatás fejlődését is. A régebbi római katolikus iskola mellett az idetelepült zsidóság iskolát és zsinagógát építtet. Beindult a felső népiskola, majd a fiú- és leány polgári iskolai oktatás is.

A gazdasági fejlődést ideiglenesen megakasztotta az 1880-as évek végén itt is megjelent, a szőlőkultúrát megsemmisítő filoxéra. A járvány leküzdésére nyitották meg 1890-ben a vincellériskolát. Az ültetvények újratelepítését követően Tapolca a térségi borkereskedelem központjává vált.

A közlekedésben jelentős volt az 1891-ben megépített, Sümeg–Tapolca közötti vasút. A város tovább terjeszkedett, vasúti csomóponttá vált. 1905-től bevezették a villanyvilágítást, 1914-ben avatták a kórházat. A mezővárosi rangot ugyan 1871-ben elvesztette Tapolca, de a lakosság ebbe soha sem nyugodott bele. Járási székhely szerepét a település mindvégig megőrizte gazdasági, kulturális szerepét folyamatosan növelte.

A két háború között az 1936-tól kiépült a repülőtér és az itt állomásozó katonaság pezsgést hozott a társadalmi és gazdasági életbe. A háborús pusztítás nyomán stagnáló időszak következett.

A bauxitbányászat központjának idetelepülése révén 1966-ban a nagyközség viszsza kapta a városi rangját. A lakosság lélekszáma a bányászat fejlesztése, a központi iparpolitika és Diszel település városhoz csatolása (1977) miatt 18 ezer fő fölé emelkedett. Fejlődött az infrastruktúra.

A legújabb kori városfejlesztés az ezredfordulón kapott új lendületet. Megerősödött a civil társadalom, s vele együtt a lakosság lokálpatriotizmusa, felélénkült a turizmus, megépült a gyógyszálló.

Tapolca, a balatoni kisváros „a barlangok és vizek városa” jelentős, fejlődő kis-régiós központ.

Tapolca főbb látványosságai. A mintegy 18 000 lakosú kisváros a róla elnevezett medence közepén, a Balatontól 12 km-re, ősi közlekedési utak csomópontjában található. Szláv eredetű nevét valószínűleg az itt fakadó meleg vizű forrásokról kapta. Tapolca 1966-tól ismét város.

A Fő tér a Szentháromság-szoborral

A szépen felújított Fő tér üzleteiben mozgalmas élet zajlik.

A művelődési házat Tamási Áronról, a városi könyvtárat pedig Wass Albertről nevezték el.

A város romantikus, mediterrán hangulatot idéző része a Malom-tó környéke. A meleg források vizét itt tóvá duzzasztották és vele malmot hajtottak.

A tó keleti oldalán álló magas kőfal a tapolcai pantheon, mely a város híres szülőtteinek emlékét őrzi. Megtalálható itt Batsányi János hitvese, Baumberg Gabriella osztrák költőné mellszobra is. Róla kapta a nevét a romantikus Hotel Gabriella, mely egykor malom volt.

Kellemes sétán megcsodálhatják itt a barokk stílusban épített Szent-kutat, benne Udvardy Erzsébet Madonnájával, Batsányi János költő szobrát, Raffay Béla Kosfejes ivókútját, betérhetnek a tapolcai születésű, Munkácsy és Kossuth-díjas Marton László szobrászművész galériájába.

A nyári rendezvények helyszíne a Tóparton felállított Viziszínpad, ahol évek óta színvonalas nyáresti zenei és táncos rendezvények zajlanak. A Tapolcai Ünnepi

Napok része a Csermák-Papp dobó-atléikai emlékverseny, a tapolcai pörköltfőző verseny, a Szent István napján tartott kenyérszentelés, a Cigány és Német Kisebbségi Önkormányzatok Napjai, valamint a testvér- és partnervárosi találkozók. A város hírnevét messzire viszi a Batsányi és a Kinizsi táncegyüttes, Tapolcai Ifjúsági Fúvószenekar, Tapolcai Musical Színpad.

A Malom-tó

A Tavas-barlang a város legismertebb nevezetessége, Közép-Európában egyedülálló természeti képződmény. 1903-ban kútásás során fedezték fel. A karsztvíz által kialakított háromszintű barlagrendszer alsó termeit és a felső járatok egy részét 18-19 Celsius-fokos víz borítja. A település alatt húzódó járatrendszer feltárt hossza kb. 4 km. Az utcáról 75 lépcsőn jutunk le a 20 m hosszú, 3-5 m széles Lóczy-terembe, majd a Batsányi-terembe. A barlangon átfolyó mélységű patak mintegy 300 m-es szakaszát világítás mellett, csónakkal járhatják be a látogatók.

A barlagrendszer különleges klímájának gyógyhatása van, a rendkívül tiszta páradús levegő jótékony hatással van az allergiás, asztmás és egyéb légúti megbetegedésekre. Az 1925-ben felfedezett és kiépített Kórház-barlang ideális a gyógyterápiára.

A Templomdomb Tapolca egykori központja. Az itt álló római katolikus templomot még Turul ispán emeltette a XIII. század első felében. A török idők alatt megsérült templomot Padányi Bíró Márton építtette át barokk stílusban. A római katolikus templom előtt található Romkertben a középkori eredetű vár kissé megemelt fala és a hajdani kapu előtti farkasverem látható. Az ugyanitt található egykori Kántorházban működik a Városi Múzeum. Iskolatörténeti gyűjtemény és a Batsányi-emlékkiállítás is megtekinthető.

A Batsányi- emlékszoba

A Protestáns templom 1935–1936 között épült. Terveit Kós Károly tanítványa, Szeghalmy Bálint készítette, stílusa a kalotaszegi fatornyos templomokra emlékeztet. Helyi mesteremberek építették. A közelmúltban szépen felújított templomot az evangélikus és református gyülekezet közösen használja.

A Köztársaság téren áll a Trianon- emlékhely, ahol megtalálható az 1920. évi békediktátum során megcsonkított Nagy-Magyarország 64 történelmi vármegyéjéből származó föld is. Itt került felállításra erdélyi testvérvárostól, Zabolától kapott Székely kapu.

Vendégfogadó díszpark a Köztársaság téren

Csobánc várának romjainál a hegytetőről csodálatos panorámában gyönyörködhetünk. A korábban vízimalomként működő épületben kialakított Első Magyar Látványtár országos ismertségnek örvend különleges kiállításai révén.